

21. 5. 2004

Ensemble Konvergence

Program :

Roman Pallas: *Tom & tom*

Jan Rybář: *Touha*

Tomáš Pálka: *Prošba*

Ondřej Štochl: *Úniky k radosti*

Morton Feldman: *The Viola in My Life II*

George Henri Crumb: *Black Angels*

Účinkují :

Jan Rybář – dirigent a celesta

Tomáš Pálka – housle, CD záznam

Ondřej Štochl – viola

Jan Svejkský – dirigent

Viktor Mazáček – housle

Irena Štochlová – housle

Kristýna Bělohávková – violoncello

Magda Čáslavová – flétna

Karel Dohnal – klarinet

Kristýna Valoušková – soprán

Oldřiška Musilová – alt

Petr Klíma – tenor

Radek Šidla – bas

David Růžička – bicí nástroje

Martin Hybner – bicí nástroje

Marek Kopelent – recitace

Milada Gajdová – violoncello

Petr Perenský – trombón

Sdružení KONVERGENCE

Skladatelské sdružení KONVERGENCE je spolek čtyř mladých skladatelů, studentů či čerstvých absolventů pražské HAMU – Ondřeje Štochla, Tomáše Pálky, Romana Pallase a Jana Rybáře. Vzniklo na jaře 2002 a náplní jeho činnosti je pořádání komorních koncertů soudobé hudby. • Uvědomujeme si samozřejmě, že dnes funguje mnoho spolků a souborů, které se zabývají soudobou hudbou. I přesto nám připadá, že spektrum koncertů soudobé hudby má dnes u nás jednu závažnou trhlínu. Ta se týká dramaturgického trendu, dnes převládajícího, který staví kontrast vysoko nad identitu. Cílem většiny dramaturgů je dnes vytvářet programy kontrastem doslova přesycené s vidinou většího množství posluchačů. Vznikne tak koncert blížící se spíše přehlídce, kde si skladby překážejí a vzájemně omezují svou působnost na posluchače. Snažíme se proto pořádat koncerty, na nichž mají skladby co možná nejvíce společných jmenovatelů – ať už se jedná o stylou příbuznost, společný námět či jinak podobné tvůrčí východisko. Rovněž přikládáme důležitost pořadí skladeb, aby mohl koncert mít nějakou vývojovou linii (konvergence = soustřednost). Posluchačům pravidelně předkládáme odborné komentáře k dílům, týkající se podhouby jejich vzniku či navedení k jejich poslechu. • Repertoár našich koncertů sestává ze tří zdrojů. Prvním jsou díla skladatelů sice renomovaných, ale v Čechách téměř nehraných (G. Crumb, M. Feldman, I. Xenakis, L. Berio, M. Lindberg, T. Murail a další). Rádi se zabýváme i interpretací skladeb autorů, kteří svůj věhlas teprve získávají či ještě studují – sem patří např. nadějný polský skladatel M. Pawelek a mnoho jiných. Třetím zdrojem jsou naše vlastní skladby.

Ondřej Štochl (1975). Studoval hru na violu a kompozici na konzervatoři v Praze. V studiu kompozice pokračoval na pražské AMU jako žák Marka Kopelenta v letech 1996–2003. Ve svých převážně instrumentálních skladbách se snaží o vytvoření „iluze hudebního bezčasí“ – zvláštního stavu, vyznačujícího se poetickou kvalitou. Z mimohudebních inspirací je pro něj podstatný vliv literárního díla Vladimíra Holana. Pro skladbu *Úniky k radosti* jsem zvolil básně z Holanovy sbírky *Asklépiovi kohouta*. Jejich výběr rozhodně nebyl jen otázkou mého momentálního rozpoložení (líbí – nelíbí). Hledal jsem takové, které se zabývají podle mne vřídícím tématem nejen Holanova myšlení – otázkou možné míry a omezenosti lidské svobody. Toto téma je v životě snad každého člověka nezastupitelné. Všichni totiž žijeme mezi mantinely – mezi zdmi. Některé si vytváří lidská společnost sama a jsou tedy proměnlivé, jiné jsou stejné snad od dob, kdy člověk bydlel v jeskyních a prak byl hudbou budoucnosti. • Takovou neměnnou zdí, která snad nejvíce ovlivňuje lidský život, je čas. Jako každá zeď umí vést i omezovat: člověk díky času je schopen vývoje, poučí se z chyb, vzpomíná na minulost a plánuje budoucnost. Díky němu myslí v relacích, neustále srovnává. Život tak má podobu série událostí, skutků, informací... A v tom také přináší největší omezení – díky němu život musí mít podobu příběhu, který i kdyby byl celý naplněný jen radostí a štěstím, člověku snadno proteče mezi prsty. • Skladbu lze podle stále levo zeslabujících úderů na Tam-tam rozdělit na šest dílů, které se směrem ke konci prodlužují. V každém z nich je hlavním činitelem jiná hudební veličina (barva, dynamika, harmonické napětí, atd.). V těch nejvypjatějších místech působí stejnou měrou všechny. Většinou hudba vyjadřuje vývoj (strukturální změny, dynamické gradace, aj.). Několikrát však tento vývoj dospěje k naprostému uvolnění všeho napětí a hudba začne vyjadřovat – doufám, že radostný – stav, iluzi bezčasí. I tehdy samozřejmě přináší změny, které jsou ale drobné a částečně předvídatelné. Lze je sice sledovat, mým cílem však bylo, aby nenabádaly ke sledování a přinášely prožitek klidné, snivé radosti. Jsou to okamžiky, kdy je jedno, co bylo a co bude, důležitá je jen přítomnost.

• „*Úniky k radosti*“ tedy nejsou nářkem nad lidským neštěstím. Já nepatřím k lidem, kteří si chtějí stěžovat touto cestou na své „problémy“. „Úniky“ jsou jen metaforické vyjádření pro ty chvíličky, kdy se mi podaří tak ponořit do prožitků – svých, či lidí, k nimž mám blízko – že se radost stane tím jediným, co mě doslova pohltí, co je právě teď a co je tak snadno smrtelné... (Ondřej Štochl)

Zed' I.

Tato zeď není zde kvůli delším větvím
plným plodů tam uvnitř, za ní...
Neodděluje, nehlídá a nesoudí
a, letitá, je si vědoma,
že spáče zasahuje do ticha
tím, že se drolí na sám krevní kámen...
A protože nemůže být něčím jiným,
nic nezmeškává, i když končí
málo navštěvovaným ženským záchodkem...

Zed' II.

Tato zeď s rychle uzavřeným
kusem prostoru je také
plna zarudlých trhlín
po mrtvici cihel...

Málo pozorné k nepřítomnosti slunce,
stíny skrývají dorozumění s člověkem
až po úklad...

A zrovna tady jste se mě ptala,
je-li život sen, vy,
tak živoucí, právě když spíte,
celá ve snu... Ale ta zeď!
Došla k vědomí sebe samé?

Radost

To, co jste řekla a pak ještě žila,
bylo pro mrtvé... Vždyť opravdu
jenom radost je v čase,
neboť jediné ona je právě teď.
Nejpřítomnější. Nejsmrtelnější...

Tomáš Pálka (1978). Po maturitě na gymnáziu (1996) byl přijat na Konzervatoř v Brně ke studiu kompozice u Pavla Zemka-Nováka. Od roku 2000 studuje na pražské AMU v Praze pod vedením Marka Kopelenta. • Ve svých převážně duchovně orientovaných skladbách se přiklání spíše ke statickému plynutí hudebního dění v hladině nižší dynamiky. Jeho hudba nese rysy introspekce a meditativnosti.

Kompozice *Prošba* je prostorovou skladbou, která vznikala v roce 2001 a dosud nebyla uvedena. Prostorově je řešena ve čtyřech skupinách umístěných po stranách sálu: vpředu smyčce – trio nebo obsazení po 3 hráčích v každém nástroji, vzadu zpěvné hlasy – kvarteto nebo komorní sbor, vlevo 1. hráč na bicí nástroje, vpravo trombón a 2. hráč na bicí nástroje. V rozích sálu je pak umístěn systém 4 reproduktorů, odkud je realizována elektroakustická stopa vytvořená převážně ze samplovaných zvuků nástroje Roland JX3P. • Páteří kompozice je text stejnojmenné básně Zdeňka Volfa ze sbírky *K svému*:

Prošba

Odpuštěním mě
propuště

Já líbám
co se mi nelíbilo

Kde jenom nejbližší
ubližuje

Roman Pallas (1978). V letech 1993–1999 vystudoval hru na klavír na konzervatoři v Teplicích ve třídě prof. Hany Turkové, v letech 1997–1999 studoval též skladbu u Václava Bůžka. Od roku 1999 je studentem skladby na HAMU v Praze ve třídě Ivany Loudové. Od roku 1997 pracuje jako sbormistr dívčího sboru Puellae cantantes v Litoměřicích, se kterým se zaměřuje na uvádění české soudobé sborové tvorby včetně premiér nových sborových skladeb mladých autorů (Hoříňka, Nejtek, Pallas).

Tom & Tom. Inspirován klasickým kresleným seriálem, marně jsem hledal v učebně bicích nástrojů Jerryho. Nakonec jsem se musel spokojit s Tomem, přesněji řečeno dvojitým Tomem – tom-tomem. Vynásobil jsem ho alespoň šestkrát,